

Obrazovanje pod pritiskom polisemije i sinonimije

Zbog statusa koji mu priskrbuje suvremeno društvo znanja obrazovanje je u proteklih pedesetak godina privuklo pozornost svih društvenih područja i postalo važnom temom medijske i međuljudske komunikacije. Međutim, složenost pojma koji iz grčko-helenističke tradicije značenje dobiva u individualnome procesu oblikovanja obilježenomu emocionalno-duhovnom vrijednošću¹ ne uklapa se u empirizmom zahvaćene društvene znanosti, pa se u značenju 'razvoj kognitivnoga područja ličnosti' u uporabi *obrazovanje* najčešće izjednačuje s procesom *školovanja*, odnosno s *formalnim obrazovanjem*. Iako su u uporabi često izjednačeni, naziv *obrazovanje* hijerarhijski je nadređen nazivu *formalno obrazovanje* kao jednomu od mogućih oblika provođenja toga procesa. Naziv *obrazovanje* u pedagoškome je nazivlju posebno složen jer je višeznačan i u različitim značenjima ulazi u sinonimne odnose s mnogim drugim nazivima. Terminološke ćemo probleme polisemije i sinonimije koji otežavaju razumijevanje naziva *obrazovanje* pokušati analizirati te sporne nazive normirati s pomoću terminoloških načela.

Tri značenja *obrazovanja*

Naziv *obrazovanje* upotrebljava se u pedagogiji u trima značenjima. On označuje: 1. proces, 2. sadržaj i 3. rezultat. Višeznačnost je hrvatskoga naziva djelomično preuzeta iz njemačke literature², u kojoj se tomu nazivu pridružuju značenja procesa, rezultata i samoobrazovanja iako su svim tim značenjima u hrvatskome jeziku već pridruženi nazivi koji s *obrazovanjem* tada ulaze u odnos sinonimije tvoreći nerijetko i sinonimni niz. Osim *školovanja* ili *formalnoga obrazovanja*, *obrazovanje* u značenju procesa u uporabi često zamjenjuje koji od članova sinonimnoga niza: *stručno obrazovanje* – *izobrazba* – *trening* – *osposobljavanje*. *Trening* je prilagođenica preuzeta prema

¹ Smatra se da je istinska priroda naziva *Bildung* najbolje očuvana u književnoteorijskome nazivu *Bildungsroman*. *Bildungsroman* (ili *Erziehungsroman*) njemački je naziv za vrstu romana koji prati razvoj „uma i karaktera“ glavnoga junaka, promatrajući ga od djetinjstva, prateći njegova različita iskustva i vrlo često duhovne krize, sve do zrelosti i potvrde njegova identiteta. U hrvatskome se jeziku spominju nazivi *odgojni roman*, *obrazovni roman*, *roman razvoja ličnosti*, *roman odrastanja* i sl. S obzirom na to da uključuje odgoj, obrazovanje i sve društvene prilike koje utječu na pojedinca od djetinjstva do zrelosti, prednost treba dati nazivu *roman odrastanja* jer najbolje odgovara pojmu kojemu je pridružen.

² Njemačka riječ *Bildung*, koja se odražava u hrvatskoj riječi *obrazovanje*, nema istovrijednicu na engleskome govornom području na kojemu se upotrebljava naziv *education* u značenju 'odgoj i obrazovanje'. Postojanje tih dvaju različitih terminoloških sustava dovodi do mnogih nejasnoća u hrvatskome pedagoškom nazivlju.

engleskome *training*. Istovrijednica je domaćega naziva *stručno obrazovanje*. Prednost ćemo, u skladu s terminološkim načelom prema kojemu domaće riječi imaju prednost pred stranima, dati hrvatskomu nazivu. Naziv *osposobljavanje* riječ je iz općega jezika čiji proces terminologizacije započinje tek u novije vrijeme. Pedagoška ga struka upotrebljava u značenju *stručnoga obrazovanja*, a neke mu suvremene pedagoške teorije proširuju značenje i hijerarhijski ga nadređuju *obrazovanju*. Stoga bi zamjena *obrazovanja* ili *stručnoga obrazovanja osposobljavanjem* prekršila čak nekoliko terminoloških načela – načelo prema kojemu prošireniji i korisnicima prihvatljiviji naziv ima prednost pred manje proširenim, načelo prema kojemu treba izbjegavati da naziv unutar istoga terminološkog sustava ima više značenja i načelo prema kojemu se nazive ne smije bez valjana razloga mijenjati.

U pedagoškim se rječnicima *stručno*³ *obrazovanje* i *izobrazba* ponešto razlikuju, ali se u uporabi najčešće ostvaruju kao sinonimi u značenjima procesa:

- Osnovna je djelatnost FOI-ja visokoškolska izobrazba i znanstveno-istraživački rad.
- Zadaća je visokih škola i veleučilišta stručno visoko obrazovanje.

i rezultata:

- Jedna od glavnih prepreka znatnijemu razvoju digitalnih kompetencija kroz nastavu (...) nedovoljna je izobrazba nastavnika.
- Radnici koji rukuju izvorima ionizirajućega zračenja moraju imati posebno stručno obrazovanje.

Stručno obrazovanje postupkom se metonimije upotrebljava i u značenju ustanove:

- Glavni je cilj Foruma pokretanje intenzivnije suradnje između visokoga stručnog obrazovanja i tržišta rada.

Međutim, oba naziva, *izobrazba* i *stručno obrazovanje*, u literaturi vrlo često izostaju te se zamjenjuju *obrazovanjem*. Uzrok tomu može se povezati s povijesnom podjelom društva na proizvođače i upravljače prema kojoj je izvršena i podjela općega i stručnoga obrazovanja. Antički je koncept isticao obrazovanje kao oslobađanje od rada koji je povezivan isključivo s robovima. To se potvrđuje pridjevom *liberales* u latinskome *septem artes liberales*, što je temelj današnjemu *općem obrazovanju*, koje se provodi u osnovnim školama i gimnazijama. Za razliku od srednjoškolskoga općeg obrazovanja *stručno obrazovanje* druga je mogućnost nastavka osnovnoškolskoga

³ Sinonimija se u nazivlju vrlo često ostvaruje i na tvorbenoj razini, pa tako uz nazive *stručno obrazovanje* i *stručno usavršavanje* te *stručno osposobljavanje*, *stručna škola* i *stručni ispit* susrećemo, iako nešto rjeđe, nazive *strukovno obrazovanje*, *strukovno usavršavanje*, *strukovna škola* i *strukovni ispit*. Obično je riječ o uobičajenim kolokacijama: *strukovna škola*, a *stručno usavršavanje*. Razlike u značenju među njima nema, pa u skladu s načelima tvorbe pridjeva u hrvatskome jeziku prednost treba dati tvorbi sufiksom *-ni* pred tvorбом sufiksom *-ovni*. U pridjevu je *stručni* riječ o palataliziranoj osnovi (*struka* – *stručni*) koja uz sufiksalni nastavak *-ni* dobro funkcionira u hrvatskome jeziku, pa nije potrebno uvoditi terminološku zbrku uporabom pridjeva *strukovni*.

općeg obrazovanja i provodi se u srednjim stručnim školama. Zbog specifičnoga odnosa prema radu *stručnomu obrazovanju* dugo se pripisivalo značenje 'osposobljavanja za zanate' kojemu se negirala odgojno-obrazovna vrijednost rezervirana samo za *opće obrazovanje*. Njegujući i dalje tu tradiciju pedagoška će struka češće upotrebljavati naziv *izobrazba* kako bi izbjegla *stručno obrazovanje* nazivati *obrazovanjem*. No, u suvremenome se društvu rad potpuno drukčije vrednuje i često se zanemaruje činjenica da je i svako visokoškolsko obrazovanje u svojoj biti stručno (osposobljavanje za rad).

Prešutno se, u skladu s tim, *općemu* i *stručnomu obrazovanju* pripisuje i značenje sadržaja. No budući da je obrazovanje proces, opće i stručno obrazovanje procesi su koji se temelje na određenim sadržajima – *općeobrazovnim sadržajima* i *stručnoobrazovnim sadržajima* te nazive *opće obrazovanje* i *stručno obrazovanje* ne treba upotrebljavati u značenjima sadržaja (**poučavati opće obrazovanje*) i rezultata (**imati stručno obrazovanje*). Između naziva *stručno obrazovanje* i *izobrazba* prednost ćemo u pedagoškome nazivlju dati nazivu *stručno obrazovanje* jer s obzirom na odnos istorednosti s nazivom *opće obrazovanje* doprinosi sustavnosti i jer ima bolje tvorbene mogućnosti od naziva *izobrazba* (*stručnoobrazovni sadržaji*, **izobrazbeni sadržaji*). Naziv *izobrazba* ima svoje mjesto u općemu jeziku.

Hijerarhijske bismo odnose procesa, s *obrazovanjem* kao hiperonimom, mogli prikazati na sljedeći način:

Stječemo li naobrazbu ili kvalifikaciju?

U značenju rezultata naziv *obrazovanje* u sinonimnome je odnosu s nazivima *obrazovanost*, *naobrazba*, *naobraženost*, *kvalifikacija*, *kvalificiranost* i *izobraženost*. Nazivi *obrazovanost*, *naobraženost*, *kvalificiranost* i *izobraženost* apstraktne su imenice koje se tvore od pridjeva *obrazovan*, *naobražen*, *kvalificiran* i *izobražen* te označuju određene osobine. Problem je, međutim, što neki od tih primjera u pedagoškome

nazivlju nemaju jasno određen sadržaj, što najčešće dovodi do sinonimije. To je najizraženije u nazivu *obrazovanost*. Zbog primarnoga objašnjenja *obrazovanja* kao individualnoga procesa koji sadržajem puni onaj koji se obrazuje, rezultat toga procesa ne može se jasno definirati. Posljedica je toga proširenje značenja naziva *obrazovanje*, odnosno višeznačnost koja dopušta da se naziv *obrazovanje* upotrebljava u značenju *formalnoga obrazovanja*⁴. Kad je riječ o rezultatu, on se uvijek odnosi na proces formalnoga obrazovanja.

Treba uzeti u obzir da u tome značenju nazivi *obrazovanje* i *formalno obrazovanje* označuju proces koji je u obrazovnome sustavu podijeljen prema razinama koje vremenski i sadržajno slijede jedna za drugom: *osnovnoškolsko obrazovanje* – *srednjoškolsko obrazovanje* – *visokoškolsko obrazovanje*. Stoga u pedagogiji već postoji naziv *naobrazba*, koji se određuje kao 'ostvarena razina formalnoga obrazovanja', a nešto je novijega datuma i naziv *kvalifikacija*, koji se prešutno nameće kao ostvarena razina stručnoga obrazovanja. Zbog nejasnoga naziva⁵ prednost ćemo pred nazivima *obrazovanje* i *obrazovanost* dati nazivu *naobrazba* jer je jednoznačan i jer je u skladu s načelom prema kojemu naziv ima prednost pred drugim istoznačnim nazivom ako odgovara pojmu kojemu je pridružen. Naziv bi se kolokacijski trebao ovako ostvarivati: *steći/imati osnovnoškolsku naobrazbu*, *steći/imati srednjoškolsku naobrazbu*, *steći/imati visokoškolsku naobrazbu*.

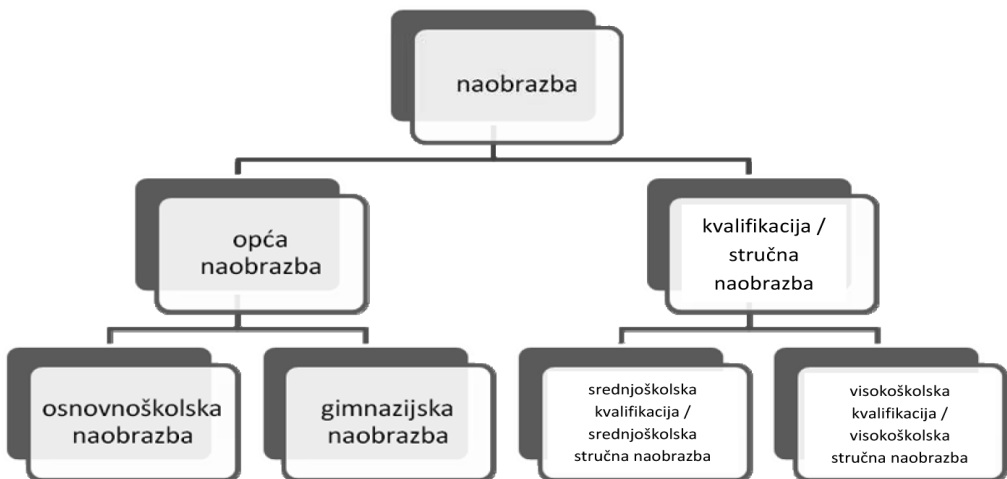
Odnos između naziva *naobrazba* i *kvalifikacija* sličan je odnosu između naziva *obrazovanje* i *stručno obrazovanje*. Tu je, međutim, riječ o rezultatima tih procesa. Povezuje li se naziv *kvalifikacija* s rezultatom stručnoga obrazovanja, sustavno bi tada bilo da naziv *naobrazba* označuje rezultat općega obrazovanja. No naziv *naobrazba* ne ograničuje se na one razine formalnoga obrazovanja u kojima se stječe opće obrazovanje, nego mu se značenje proširuje na rezultat obrazovanja (suženoga na značenje formalnoga obrazovanja). Naziv *kvalifikacija*, s druge strane, uvijek se pridružuje rezultatima stručnoga obrazovanja. Stoga je zamjena *kvalifikacije naobrazbom*, jednako kao i *stručnoga obrazovanja obrazovanjem*, primjer zamjene podređenoga naziva nadređenim, odnosno pojave poznate kao ljestvična polisemija, koju je iz uporabe nemoguće ukloniti. Za osobu koja je stekla određenu

⁴ Budući da u hrvatskome odgojno-obrazovnom sustavu ne postoji osnovnoškolsko ili srednjoškolsko neformalno obrazovanje, zamjena je *formalnoga obrazovanja obrazovanjem* iz jezične perspektive ispravna u svezama *osnovnoškolsko obrazovanje* i *srednjoškolsko obrazovanje* jer su nazivi *osnovnoškolsko formalno obrazovanje* ili *srednjoškolsko formalno obrazovanje* pleonastični.

⁵ Izvorni njemački naziv *Bildung* u čijemu se korijenu nalazi pojam *slike* ili *lika*, kao i hrvatski naziv *obrazovanje* u čijemu je korijenu *obraz*, iz dviju tradicija, grčko-helenističke i kršćanske, crpe emocionalno-religioznu vrijednost i smisao „oblikovanja duše“. Neodrživošću materijalnoga koncepta obrazovanja do koje je doveo prodor i porast prirodnoznanstvenih i društvenih sadržaja u gimnazijski kanon, postaje jasno da obrazovanje ne može biti tek puko poznavanje činjenica, nego da je riječ o individualnome procesu „postajanja čovjekom“ za koji se ne može reći kad je taj proces ispunio svoj cilj, odnosno kad pojedinac postaje *obrazovanim*.

kvalifikaciju (posebno visokoškolsku) ne može se reći da nije stekla naobrazbu. Često se, međutim, nazivi koji se stječu završavanjem koje od razina visokoškolskoga obrazovanja (preddiplomskoga, diplomskoga ili poslijediplomskoga sveučilišnog studija) pogrešno nazivaju kvalifikacijama. U *Zakonu o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju*⁶ nazivi *sveučilišni prvostupnik* i *magistar struke* nazivaju se *akademskim nazivima* (*sveučilišni prvostupnik kroatistike, magistar kroatistike*), a nazivi *doktor znanosti* i *doktor umjetnosti akademskim stupnjevima* (*doktor znanosti iz polja filologije, doktor umjetnosti kiparstva*).

Hijerarhijske bismo odnose rezultata, s *naobrazbom* kao hiperonimom, mogli prikazati na sljedeći način:

Edukacija kao posljedica terminološke nesustavnosti

Višeznačnost kojom je obilježen naziv *obrazovanje* s jedne strane dopušta postojanje niza bliskoznačnica, a s druge strane, sasvim legitimno, i njihovu kontekstnu zamjenu. Pokazali smo kako višeznačno određenje *obrazovanja* u trima temeljnim značenjima procesa, sadržaja i rezultata omogućuje da se istoznačno određuju i uporabno zamjenjuju, primjerice, *obrazovanje* i *formalno obrazovanje*, *obrazovanje* i *opće obrazovanje*, *obrazovanje* i *stručno obrazovanje*, *obrazovanje* i *naobrazba*, *stručno obrazovanje* i *formalno obrazovanje* i sl. Takva je istoznačna uporaba, kojoj zasigurno nije odmogla ni opća anglizacija jezika, jedan od razloga zašto se unatoč hrvatskomu jezičnom bogatstvu sve više govori o *edukaciji*. Taj je naziv preuzet prema engleskome *education* koji označuje 'odgoj i obrazovanje'. U medijima, što pokazuju mrežni primjeri, *edukacija* i njezine izvedenice (*edukacijski, educiran, educirati*) sve češće zamjenjuju različite domaće nazive:

⁶ Preuzeto s mrežnoga izvora: <http://www.zakon.hr/z/323/Zakon-o-akademskim-i-strucnim-nazivima-i-akademskom-stupnju>, pristupljeno 5. kolovoza 2014.

- *obrazovanje*: Cilj je edukacijske transakcijske analize edukacija i/ili razvoj osobnosti kao i razvoj osobe unutar društvenoga konteksta.
- *stručno obrazovanje*: Samo je jedan cilj, a to je kvalitetna edukacija svih studenata koji studiraju na tome veleučilištu.
- *stručno usavršavanje*: Ako student ne dobije dobru podlogu na fakultetu, onda mu, kad jednoga dana postane profesor i počne raditi s učenicima, nijedna edukacija neće pomoći da popuni praznine nastale za vrijeme studija.
- *kvalificiranost*: Učitelji i nastavnici matematike tijekom svojega obrazovanja nisu educirani za rad s učenicima s teškoćama.
- *nastava*: Nova promišljanja o edukacijskim pristupima, uključujući iskustveno učenje, edukaciju usmjerenu na učenika, samousmjeravajuće učenje i stilove učenja.

Valja spomenuti i to da se nazivom *edukacija* (a katkad i *trening*) zamjenjuju nazivi *radionica*, *seminar* i *tečaj*.

- Kamp je osmišljen u obliku trodnevnih edukacija i radionica za ciljnu skupinu korisnika.

Utjecaj engleskoga jezika još je istaknutiji u uporabi izvorno napisane riječi *workshop* u značenju radionice. U skladu s načelom prema kojemu prednost imaju domaće riječi pred stranima, prednost treba dati nazivima *radionica* i *tečaj*, a po načelu davanja prednosti nazivima latinskoga ili grčkoga podrijetla pred nazivima engleskoga podrijetla tu možemo dodati i naziv *seminar*. U tome je kontekstu 'osoba koja vodi radionicu' *voditelj radionice*, 'osoba koja vodi tečaj' *voditelj tečaja*, a 'osoba koja vodi seminar' *voditelj seminara*, a ne *trener* ili *edukator*. Potrebno je usto značenjski razgraničiti nazive *radionica*, *seminar* i *tečaj* koji se u uporabi često izjednačuju. U slučaju naziva *radionica* i *tečaj* riječ je o vrstama neformalnoga stručnog obrazovanja⁷ koje se provodi radi stjecanja novih znanja ili vještina, ali je njihova razlika u trajanju – radionica traje nekoliko sati ili dana, a tečaj nekoliko dana ili mjeseci. *Seminar* je 'oblik izvođenja nastave u visokoškolskome obrazovanju' ali i 'oblik stručnoga usavršavanja koje se provodi radi stjecanja novih znanja, a traje od nekoliko dana do nekoliko mjeseci'.

Govornici hrvatskoga jezika koji upotrebljavaju naziv *edukacija* kako bi izbjegli terminološku zbrku nisu svjesni da je i engleski naziv *education* također opterećen višeznačjem te ima više značenja od *obrazovanja*. U skladu s terminološkim načelima prednost treba dati hrvatskim nazivima – oni bolje odgovaraju pridruženim pojmovima te ih nije potrebno bez razloga mijenjati.

⁷ Osim toga, radionica i tečaj osnovni su oblici provođenja stručnoga usavršavanja. No bilo koja radionica ili bilo koji tečaj nisu uvijek oblici stručnoga usavršavanja. Ako, primjerice, tečaj stranoga jezika pohađa desetogodišnjak, tada je riječ o neformalnome stručnom obrazovanju, a ne o stručnome usavršavanju. 'Oblik stručnoga usavršavanja', dakle, uže je značenje tih naziva.

Kako bi se izbjegle takve i slične terminološke poteškoće, naziv *obrazovanje* potrebno je bolje teorijski utemeljiti te uspostavom hijerarhijskih odnosa dosljedno razgraničiti i upotrebljavati bliskoznačnice koje se samo u nekim značenjima poklapaju sa značenjem naziva *obrazovanje*. U nastavku je rada, kao svojevrsan zaključak, popis analiziranih naziva sa značenjima i preporukama o njihovoj uporabi. To je samo pokušaj usustavljanja jednoga dijela pedagoškoga nazivlja te ga treba shvatiti kao prijedlog i poticaj za daljnji rad i promišljanje.

edukacija Naziv *edukacija* objedinjuje značenja domaćih naziva *odgoj* i *obrazovanje*. Ne treba ga upotrebljavati u pedagoškome nazivlju ni njime zamjenjivati nazive *odgoj*, *obrazovanje*, *nastava*, *stručno obrazovanje*, *stručno usavršavanje* itd. Posebno se često *edukacija* pogrešno upotrebljava u značenjima u kojima treba upotrijebiti nazive *radionica* ili *tečaj*.

edukator Umjesto naziva *edukator* bolje je, ovisno o tome u kojemu je značenju upotrijebljen, upotrebljavati dvorječne nazive *voditelj radionice* odnosno *voditelj tečaja*.

formalno obrazovanje *Formalno obrazovanje* dio je procesa obrazovanja koji se provodi u sklopu školskoga sustava i kojim se postiže naobrazba ili kvalifikacija. U istome se značenju često upotrebljava i naziv *školoavanje*, koji je bliži općemu jeziku, pa je u pedagoškome nazivlju bolje preciznije upotrijebiti naziv *formalno obrazovanje*.

izobrazba *Izobrazba* je vrsta obrazovanja koja se temelji na odabranim stručnim sadržajima kojom se osoba osposobljava za određeni rad te postiže određenu kvalifikaciju. Naziv *izobrazba* bliži je općemu jeziku, pa je umjesto njega u pedagoškome nazivlju bolje upotrijebiti precizniji naziv *stručno obrazovanje*.

izobraženost Umjesto imenice *izobraženost*, koja označuje osobinu stečenu na temelju rezultata izobrazbe (*kvalifikacije*), bolje je u pedagoškome nazivlju upotrebljavati imenicu *kvalificiranost*.

kvalifikacija *Kvalifikacija* je ostvarena razina stručnoga obrazovanja i označuje stupanj razvijenosti kompetencija te raspon znanja i vještina (*steći kvalifikaciju*, *imati kvalifikaciju*).

kvalificiran *Kvalificiran* je onaj koji je stekao određenu kvalifikaciju (*biti kvalificiran za radno mjesto*). Osoba koja je stekla određenu visokoškolsku kvalifikaciju stječe i određeni akademski naziv ili akademski stupanj. U *Zakonu o akademskim i stručnim nazivima i akademskome stupnju* akademski su nazivi *sveučilišni prvostupnik* i *magistar struke* (*sveučilišni prvostupnik kroatistike*, *magistar kroatistike*), a akademski stupnjevi *doktor znanosti* i *doktor umjetnosti* (*doktor znanosti iz polja filologije*, *doktor umjetnosti kiparstva*).

kvalificiranost *Kvalificiranost* je osobina onoga koji je kvalificiran (*kvalificiranost osoblja*).

naobrazba *Naobrazba* je ostvarena razina formalnoga obrazovanja (*steći osnovnoškolsku naobrazbu, steći visokoškolsku naobrazbu, imati visokoškolsku naobrazbu*).

naobražen *Naobražen* je onaj koji je stekao naobrazbu.

naobraženost *Naobraženost* je osobina onoga koji je naobražen (*naobraženost mladih*).

nastava *Nastava* je organizirani proces odgoja i obrazovanja u školama koji se odvija učenjem i poučavanjem.

neformalno obrazovanje *Neformalno obrazovanje* dio je obrazovanja (procesa) koje se provodi izvan školskoga sustava (primjerice *tečaj stranoga jezika i informatička radionica*).

obrazovan Pridjev *obrazovan* pripada općemu jeziku i ne treba ga upotrebljavati u pedagoškome nazivlju jer mu značenje nije precizno određeno. Budući da upućuje na formalno obrazovanje, u tome je smislu bolje govoriti o *naobrazbi* i *kvalifikaciji*, odnosno o *naobraženosti* i *kvalificiranosti*.

obrazovanje *Obrazovanje* je proces organiziranoga i namjernoga razvoja kognitivnih svojstava ličnosti. Ne treba ga upotrebljavati u značenjima sadržaja (*općeobrazovni sadržaji* i *stručnoobrazovni sadržaji*) i rezultata (*naobrazba* i *kvalifikacija*). No kako je *obrazovanje* nadređeno *formalnomu obrazovanju*, u uporabi je dopuštena, a u nekim kontekstima zbog pleonastičnosti (**osnovnoškolsko formalno obrazovanje, *srednjoškolsko formalno obrazovanje, *visokoškolsko formalno obrazovanje*) i preporučena, njihova zamjena (*srednjoškolsko obrazovanje, visokoškolsko obrazovanje*).

opće obrazovanje *Opće obrazovanje* vrsta je obrazovanja koja se temelji na odabranim sadržajima iz područja znanosti, umjetnosti, kulture, sporta i sl. koje u određenome vremenu propisuju mjerodavne ustanove.

općeobrazovni sadržaj *Općeobrazovni sadržaj* nastavni je sadržaj iz određenoga općeg područja koji se propisuje kurikulumom (nastavnim uputnikom).

osposobljavanje *Osposobljavanje* je riječ općega jezika i znači 'pripremanje koga da bude sposoban za obavljanje kakva rada'. U pedagoškome je nazivlju ne treba upotrebljavati umjesto naziva *stručno obrazovanje*. U novije se vrijeme u pedagoškome nazivlju ostvaruje kao dio dvorječnoga naziva *stručno osposobljavanje*.

radionica *Radionica* je vrsta neformalnoga stručnog obrazovanja i oblik stručnoga usavršavanja koje se provodi u manjim skupinama radi razvijanja određenih praktičnih vještina ili stavova, a traje od nekoliko sati do nekoliko dana (*informatička radionica, sudjelovati na radionici*).

seminar *Seminar* je oblik izvođenja nastave u visokoškolskome obrazovanju i oblik stručnoga usavršavanja koje se provodi radi stjecanja novih znanja, a traje od nekoliko dana do nekoliko mjeseci.

stručno obrazovanje *Stručno obrazovanje* vrsta je obrazovanja koja se temelji na odabranim stručnim sadržajima kojima se osoba osposobljava za određeni rad te postiže određenu kvalifikaciju (*stručno obrazovanje učitelja, stručno obrazovanje ugostitelja*). Taj naziv ne treba zamjenjivati nazivima *izobrazba* ili *osposobljavanje*.

stručnoobrazovni sadržaj *Stručnoobrazovni sadržaj* nastavni je sadržaj iz određenoga stručnog područja koji se propisuje kurikulumom (nastavnim uputnikom).

stručno osposobljavanje *Stručno osposobljavanje* vrsta je neformalnoga stručnog obrazovanja koje se provodi na radnome mjestu radi stjecanja radnoga iskustva.

stručno usavršavanje *Stručno usavršavanje* vrsta je neformalnoga stručnog obrazovanja koje se provodi radi stjecanja novih znanja za bolje obavljanje kojega posla (*stručno usavršavanje nastavnika*).

školoavanje Umjesto naziva *školoavanje*, koji je bliži općemu jeziku, u pedagoškome je nazivlju bolje upotrebljavati precizniji naziv *formalno obrazovanje* koji jasnim antonimnim odnosom s *neformalnim obrazovanjem* doprinosi sustavnosti. Riječ *školoavanje* pripada općemu standardnom jeziku.

tečaj *Tečaj* je vrsta neformalnoga stručnog obrazovanja i oblik stručnoga usavršavanja koje se provodi u manjim skupinama radi stjecanja novih znanja ili razvijanja vještina, a traje od nekoliko dana do nekoliko mjeseci (*tečaj njemačkoga jezika, polaziti tečaj*).

trener Umjesto naziva *trener* koji pripada sportskomu nazivlju bolje je, ovisno o tome u kojemu je značenju upotrijebljen, upotrebljavati dvorječne nazive *voditelj radionice* odnosno *voditelj tečaja*.

trening Umjesto naziva *trening* posuđena iz engleskoga jezika bolje je, ovisno o tome u kojemu je kontekstu upotrijebljen, upotrebljavati domaće nazive *stručno obrazovanje, radionica* ili *tečaj*. U hrvatskome jeziku naziv *trening* već pripada sportskomu nazivlju te je njegova uporaba u pedagoškome značenju uzrok nepotrebne višeznačnosti.

voditelj radionice *Voditelj radionice* kvalificirana je osoba koja vodi radionicu.

voditelj seminara *Voditelj seminara* kvalificirana je osoba koja vodi seminar.

voditelj tečaja *Voditelj tečaja* kvalificirana je osoba koja vodi tečaj.

workshop Umjesto engleskoga naziva *workshop* u pedagoškome je nazivlju, ali i u standardnome jeziku, bolje upotrebljavati naziv *radionica*.